

הַלְבוֹת יוֹם טוֹב סִימָן תְּקִיחַ תְּקִיט

(מא) דאינן בטלות לגבי הסכה, (מב) אם דעתו להסיקן מטר לשלן משם: ט (מג) *כִּבִּית שֶׁהוּא מְלֵא פְרוֹת (מד) מוֹכְבִּים (מה) וְנִפְתַּח, (מו) נוֹטֵל מִמָּקוֹם (יב) הַפְּתַח:

תְּקִיט צִירֵי דְלָתוֹת מִטֶּרֶר לְהִסִּיר וּלְהַחְזִיר לְצִרְףּ יוֹם-טוֹב, וְבוּ ה' סְעִיפִים:

א *מִסְלָקִין (ב) (א) תְּרִיסֵי (פרוש, קְרָשִׁים שְׁנוּעִלִים בְּהֵם הַחַיִּיתִּים) הַגִּזִּית

באר היטב

ישראל אסור בכרי שניצטח, מ"א, ע"ש:
(ח) תְּרִיסֵי, פרוש, דלתות חניית של שדה פרה ומגדל שאינן מקצרים לקרקע, אכל במקורין יש בגן וסתינה פמי"ש סימן שיג ואסור לסלקן

באר הלכה

בסמא, או לאדם אחד שאינו יודע איך טיהר פנת המצור, ובהו בקנים הסמוכים להפנות, מדלא אנגן עם הדפן מסתמא לא בשלם לבתל, ובקנים שעליבם הסכה, מדגם הסכה אינו ארוג ועבת מתבטלי מסתמא. ועין קארי שקבת. דגם באסורתא שלא מתבטל אינו אלא במניח לזקשן וכדומה. ולכאורה משמע מזה דאם לא היו אסורתא היו מתבטלי אפלו במניח לזקשן, והוא שלא פדעת הרשק"א, ומפל מקום אפשר דגם הוא מירי בסמא. והעבודת-הקדש לא העתיק הדברים כלשונן בהדושה, אלא פתח דאף באסורין מן הסמוך נמי קסטר אטלא, מכל מקום הינו דוקא בשלא התנה אבל התנה מטר, שקבר גלה בפני שאינו מניח לסכור. ועין בשלחן-ערך הגר"ז שקבת לזכר פשוט, דבלא אסורתא אפלו היום כדי להצניע מתבטלי ואסור לקח ממנו משום סתירת אהל, וצריך עיון לדינא: * בית שהוא מלא פרות וכו'. עין משנה ברורה דאסור היה הבית כריא. כן מבאר בגמ' אברתם ובשאר אחרונים, ומדקתם המחבר בשלחן-ערך שמע ענה דסבירא לה פדעת הרי"ף והרמב"ם דבכל גוגי שרי, ובסבת הרמב"ן דלא שוף בזה מקצה, וכמו שהעתיקו במשנה ברורה. ואף דהלא"ש והטור העתיקו לדינא פסקתה רש"י דלא התיירו פי אם בבית שאינו בגן גמור רק שהיו מלכדים סדירות בלא טיט דאין בסתינה זו פי אם אסור דרבנן⁵⁹, וכמו שמפרש הגמרא אלפא דרבי מאיר, אבל בבגן גמור יש בו משום מקצה מחמת אסור, דאסור אף ביום-טוב, וכן הוא גמ' דעת הרשק"א וז"ל שפתי ברבנן ריעע שפסקה לו שחפל ולא אסח דעתה מהפירות, מכל מקום נקט לדינא פדעת הרי"ף והרמב"ם ובסבת הרמב"ן מושים שהעתיקו גמ' דה"ר. והמגיד משנה כתב שכן הוא עקר, וכן מצאתי בהדושה הרא"ה שהעתיק גמ' סבת הרמב"ן לדינא. ומכל מקום לבתחלה נראה לעניות דעתי שאין להקל, שיש הרבה מהראשונים מחמירין בבית שהוא בגן גמור, וכד רש"י והשק"א והרא"ש ה"ל גמרא פן גם בדיניה [ומביא] ה"גון אברתם] והאור ורבי ובפאירי שפלים אחיה כשיטת רש"י, וכן נבנו ונתם פתב ששיטה זו היא העיקר. ועין בחוטפות שהחמירו עוד ביותר בזה, דאפלו באורא דלכני אינו גמור פי אם לרבי שמעון, וגם דעת הרמב"ן שהביא להקל, המצנן במלחמות נראה שהביא שם שני מרעיש וחתוך א' מירי המשנה דוקא כשנפתח מערב-יום-טוב, עין שם. עליון נראה לעניות דעתי שאין להקל בזה, וכן דרין סלפות שהוציא המגן אברתם מפעיר זה, כי אם בשעת הדחק:

* מסלקין תריסי חניית וכו'. איתא בירושלמי: פמה דברים אמורים, שאין שם משום מקצה, אכן אם עשה העכו"ם לצרף ישאל, אפלו אם הפרות היה של עכו"ם, אסור⁶⁰ באכילה ובקטול⁶¹ עד מוצאי שבת יום-טוב בכרי שניצטח ונצריך לזהר בזה בימי הפסח פשעכו"ם מביא לפתות ליעראל, אם יודע שהגוי פתח הבור היום אסור לקח ממנו. ועין באור הלכה דאין להקל בכל זה פי אם בשעת הדחק⁶²: (מו) נוֹטֵל מִמָּקוֹם הַפְּתַח. אכל לא יפחת מן הפית (עט) ותר⁶³ כרי לטל יותר: א (א) תְּרִיסֵי חַיִּיתִּים. הינו (ב) חניית שאינן מקצין בקרקע, אלא עשויות כמין פרה או מגדל של עץ] וסוגר אותו, וכשרוצה

שער הציון

(סא) ושארי פוסקים: (סט) רש"י שם: (ע) מאירי, וכן משמע מרש"י: (עא) מגן אברתם, וכן כתב הרא"ה, שאינו צעצעים שפאוצר ושקבוקה אלא קמי קפה פתח. ועין פית-מאיר: (עב) פשוט, וכן מוכח מרש"י בסוגין בדבורי המתחיל 'נופלות': (עג) וברלעיל במימן תמא סעיף ו, עין שם פמשנה ברורה: (עד) מבאר בסמא לדעת רבי יונה דאוסר מקצה, ואף למאן דסבירא לה דמקצה מטר גם ביום-טוב, כאן אסור משום שהוא מקצה מחמת אסור דקניא לן דאף בשבת אסור, דדאימא בשלתי שבת ולעיל במימן רעט, וכן מוכח בסוגיא דשורן למה דמותר שמן שבויר, וכן איתא בפאור ובפאירי דלפי מאי דקניא לן דמקצה מחמת אסור, גם זה אסור, ועין מגן אברתם שהסיים פן לתלמה, ותמה על הטור דלמה הופיר פלל דעת רבי שמעון שענגנו אמרי דלא קניא לן פומה גם בשבת; וביותר מזה יש לתמה על הרא"ה והאור ורוע שנקטו פן להלכה דמטר, וצריך עיון⁶⁴. ורוע עוד, דמה שנוצר בעל הפאור דבספה רעועה אינה מקצה מחמת אסור דאי נמי סתר לה קום נפילה אין בה משום סתירת אהל מן התורה, ובהו היה אפשר לתרין קצת קשיא זה, עין מגן אברתם, רב המפרשים חולקים על זה, עין ברשק"א וברא"ה ובמאירי שקבתו פלם לזכר פשוט דאפלו בדין רעיו איבא סתינה דאורייתא ולא זכר אלא מושים שהוא אסור שלא על-מנת לבנות] ולא אמרינן בזה עומד לפל כפול דמיין: (עה) פוסקים: (עו) מגן אברתם ושי"א: (עא) והוא דרין אם פתחו צפוחים לצרף עץמו: (עב) כגון אברתם ושי"א: (עג) נכפין בספר המלחמה, והינו אפלו היה הנפין רק מלכדים סדירות בלא טיט, פן מוכח שם: (ד) פוסקים:

מילואים הלכות יום טוב סימן תקיח

המשך מעמוד קודם

כמו כן דבר המצרך להוציא מחמת ספק, כגון להוציא שני אחרונים כשאנו יודע אחת מהם יותר מהודר ורוצה מחמת הספק לטול את שניהם, דעת הגר"ח קרליץ (חוט שני שם עמ' פג) שמותר, וכמו כן מותר להוציא אתהו לשאל את הרב על כשרותו, שהצורך לברר את הספק או לקיים מצוה כוודור נחשב צורך קצת.

[משנ"ב ס"ק יב]

דאסור גס-פן לצרף צפ"ט

86) ולצורך מומר לעבודת כוכבים או לחלל שבת בפרהסיא, מוב לעיל (סי' תקיב ס"ק ב) לענין ביטול ביום טוב, שכשם שאסור לבשל לצורך נברי כך אסור לבשל לצורך מומר לעבודת כוכבים ולחלל שבת בפרהסיא [וראה לעיל (סי' שפה ס"ק ו) בגרר פרהסיא].

84) ולענין כוסות לאחר שגמר להשתמש בהן, כתב השר"ע לעיל (סי' שבע ס"ח) שהחנות כוסות אף לאחר סעודה שלישית מותרת ואינה נחשבת כהחנה שלא לצורך דיומ, כיון שכל היום ראוי לשתיה.

85) ולהוציא שאר הפצים שספק אם יודקק להם, דעת הגר"ח איערבך (מנחת שלמה ביצה יב, א עמ' קמ, הליכות שלמה סוכות פ"א סכ"א) שמותר להוציא לולב לצורך אחרים אף אם יש לו ספק אם יטלוהו, וכן להוציא ספר שספק אם יקרא בו, שכל שיתכן שיצטרך לכך אחר כך יקרא צורך. וכן דעת הגר"ח קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ו ס"ק א עמ' עה) שמותר להוציא בגדי תינוק שמוא יצטרך להם, ובשרית באר משה (חי"ח סי' קפ) כתב, שאין להוציא הפצים שהשימוש בהם פחות שכיח מסכינים, שלא התיר הט"ז ושהוא מקור דברי המשנ"ב, ראה שעה"צ (סי' כ) אלא בסכינים וכוונתו בהם ששכיח שיודקק להם.

הלכות יום טוב סימן תקיח המשך מעמוד קודם

ודלת שאסור לפותחה בבין השמשות משום נר הדולק בסמוך אליה [וראה שר"ע לעיל (סי' רעו ס"א)], שלבאורה יש לאסור לפותחה גב לאחר שכבה הנר משום ימינו דאיתקצאי, דעת הגר"ח איערבך (ש"ש פכ"ב הע' לג) שמה שהיה אפשר לפותח את הדלת, אפילו בשעה שהנר דולק, על ידי שחיו את הנר על ידי אינו יהודי ויעבור רק על איסור דרבנן, אין זה סיבה לבטל מהדלת שם מוקצה, שאין זה דמוה לדברי הבידול כאן, כיון שבבנין רעוע הרי כמות שהוא אין בסתירתו אלא איסור דרבנן, מה שאין כן במקרה של הדלת שכמות שהיא יש בפתחתה משום מכבה שאיסורו מדאורייתא, ורק שיכול לשנות את המצב של הנר והדלת על ידי איסור דרבנן וראה לעיל (סי' רעו ס"ק ב) שהבאנו צדדים אחרים להקל בהן.

סימן תקיט

צ"רי דלתות מתר להסיר ולהחזיר לצרף יום טוב

[משנ"ב ס"ק א]

אָלָא עֲשׂוּיֹת קָמָן תְּכָה אוּ מְגָדֵל שֶׁל עֵץ.

1) וגם באופן זה אין לסלק את התריסין אלא כשאין מחזיקה החנות ארבעים סאה, כמו שכתב הרמ"א לעיל (סי' שד ס"א) שהרי אין סתירה ובנין בכלים כגון חבית, הייט דוקא בכלים שאין מחזיקים ארבעים סאה, ומאד המשנ"ב שם (סי' ב) שאם מחזיק הכלי ארבעים סאה הריהו כאהל ויש בו בנין וסתירה, ואפילו בניה וסתירה של כל דהו.

מעצם הפתיחה ולא מדהאיסור שנכרך בה, לכן אין לאסור ליהנות מתכילת המקור, וביותר יש כאן מקום להקל, שכיון שהוא לא ידע בשעת פתיחת המקור שתדלק הנורה אין לדנו אלא כמתעסק, שהוא יותר קל אף משוגג, ולכן אין לאסור עליו ליהנות מתוצאת אותו מעשה.

ולענין לאסור להשתמש בשבת במים שבווד החימום [ביולר] משום שכבמסת שבת היו בו מים ורתחים היה אסור לפתוח את ברו המים החמים, משום שבכך יכנסו מים צוננים לחדו ויתבשלו, דעת הגר"ח איערבך (ש"ש פ"א הע' קלג) שאף שלבאורה יש לאסור לפתוח את ברו החמים אף לאחר שנצטננו המים שבווד, מדין ימינו דאיתקצאי, יתכן שאפשר להוציא את כל המים החמים מרימה אחת, ובאופן כזה יתכן שאין המים הנכנסים מספיקים להתחמם, ואם כן נמצא שמעולם לא היה כאן מוקצה.

[משנ"ב ס"ק טו]

אָכַל לֹא יָפָתוּ כֵּן הַבֵּית הַקָּדוֹשׁ.

88) ולפנות את האכנים שהיו מוקצה כדי לטול מהפירות, כתב הבי"ש בשם המרדכי שמותר, כיון שמותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש [וכמו שפסק הרמ"א לעיל (סי' ג)].

[ביה"ד ד"ה בית]

דאין פוקינה וו פ"י אם אסור דבנקי'.

89) ומה שכתב [במשנ"ב ס"ק מה] ולהלן בבידול] שיש להחמיר שלא בשעת הדחק כשיטות שכל חפץ שאי אפשר להשתמש בו בגלל מניעה חיצונית מחמת איסור הל' עליו שם מוקצה, מימ כשהמניעה החיצונית אינה אלא מחמת איסור דרבנן, אף לשיטות אלו אין החפץ נחשב מוקצה.

הלכות יום טוב סימן תקיט תקב תקכא תקכב המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק ט]

קָדְיִ שְׁלֹא יִטְבַּח אֶת הַבֵּית.

6) שכתב השו"ע לעיל (סי' שלח ס"ח) שאם מי הדולף ראויים לרחיצה או לשתית בהמה, מותר לתת כלי תחת הדולף וכן לרוקן את הכלי כשנתמלא, אבל אם אין מי הדולף ראויים, אסור להניח תחתיהם כלי, משום שאין עושיין גוף של רעו לכתחילה, וביאר בביה"ל שם (ד"ה אסור), שאף שמותר לטלטל גוף של רעו, מימ כיון שאין עושים גוף של רעו לכתחילה, בהכרח שמתרצה להשאיר את הכלי במקומו, ונמצא שהוא מבטל כלי מהיכנו, שהרי לא יוכל להניחו, אכן, אם נתן

לעיל (סי' שח ס"ק עה) שאסור, ומשום שאין עליהן שם כלי וחשובות כאכנים, שלא מועילה בהן מחשבה להשתמש בהן אפילו חשב עליהן מערב שבת.

הכלי שמכסה בו, כתב השו"ע הרב (סי' שלח ס"ח) שהיו דוקא כלי המותר לטלטל.

[שעה"צ ס"ק ט]

לְעֵיל בְּסִימֵן שֶׁלֹא, עֵץ שֶׁשָׁמַיִם.

6) שם במשנ"ב (סי' כו) כתב, שדעת ה"ח של שלמה (ברצה פ"ה סי' א) שרק בשבת אסור לכסותו, האיר ושאר אחרונים התירו אפילו בשבת.

הלכות יום טוב בימן תקיט

(3) *ומחזירין אותם ביום טוב, (ב) כרי שיוציא תכלין שהוא צריך להן ולא ימנע משמחת יום טוב. בפניה דברים אמורים, פשוט להם (ג) ציר באמצע, אבל יש להם (ד) ציר מן (א) הצד (ה) *אסור, גזרה שמא יתקע, (ו) ושאין להם ציר מן הצד כל עקר, (ז) אפלו בפניה מתר להתזיר: ב יבלים שהם מפצלים, בגון מגורה של חליות וכסא (ח) ושלחן שהם חתיכות חתיכות, (ט) מצמידין (י) אותם ביום טוב, (יא) והוא

ב אוקימתא דאביי
שם ג לשון רמב"ם
דפ"ק ד קהלות יוכי
טוב מפעלה שם ב"א
ד מין תריס חנינה
ר"א

באר היטב

שם לגנבה, מ"א: (א) הצד. פי' שיש לו ציר למעלה ולמטה, וכסב ב"י דהניגו תיקא שצריך להסיר הקנש שבו הציר כדי לפתח, דאלו בפתח ונעל בעוד

והתזיר, אמרו: (3) ומחזירין. דאם יתא אסור להתזיר לא ירצה לפתח ויחש שמא יגנבו, אבל לשעומדים התנזח בפניה אסור להתזיר, ולא חייש

משנה ברוכה

לפתחו, מטלק הדלת מן הציר ונוהגו לפני התנזח ומסדר עליו צורות וכולין למפר, ולכסוף מצניע את הנשאר פתוח ומחזיר הדלתות למקומן והולך לו. אבל חגיות המתקבצין לרקע יש בהו פגין וסתירה? מן התורה, כמו שכתב סימן ע"ג, ואסור לסלק הדלת מן הציר ולהחזירו כמו בשפת: (ב) כרי שיוציא וכו'. קאי דלדליל, מה שהתירו לסלק הוא כרי שיוציא וכו'; ולהחזיר דשרה, (3) משום דאם לא נחיר לו להתזיר לא יוציא לפתחו, דחש שמא יגנבו מהנשאר פתוח ואתי לאמנעי משמחת יום טוב. (ג) וכל זה פשוט מין חגיות מבחוץ ואף צריך לזהר שלא יפיר סכום המקח בצת הקנשה, וכדלעיל בסימן תקיט וסימן שכ"ג, עין שם(א), אבל פשוט מין חגיות בפניה (ד) אסור להתזיר, דלא חייש שם לגנבה: (ג) ציר באמצע. פרוש, באמצע הדפן (ה) יש חור, ויש לדלת שם בליטה כנגדו שתוחבין אותו בחור, ואינו נראה כבונה כל-כף(ג), (י) ומתא אפלו להתזיר כל-צרכו ובלבד שלא יתקע בפתח בחזק, ואם תקע תרי מלאכה גמורה: (ד) ציר מן הצד. הינו, שבולט ראש אחד מהדלת למעלה כמו יתד וראש אחד כנגדו מלמטה, ובמפתח יש חור שתחוב לתוכו, ומלמעלה כנגדו יש גססין חור: (ה) אסור. הינו (ו) להתזיר כל-צרכו [אחר שנשטמ הקנש מהחגיות, (ס) דאלו פותח וניעל בעוד שהוא קבוע בו ודאי שרי, דאם לא-כן יתא אסור לפתח ולנעל הפתח בשפתו, אבל להתזיר מקצתו מתר, (ט) וכן לסלק (י) מתר: (ו) ושאין להם ציר כל עקר. כף צריך לומר: (ז) אפלו בפניה מתר להתזיר. דאף שבפניה אין לחש לגנבה, מפל מקום מתר, שלא אסרו אלא בפניש לו ציר באמצע, גזרה משום יש לו ציר למעלה ולמטה שיש לחש שמא יתקע, אבל כשאין לו ציר כל עקר לא גזרו כלל(א): ב (ח) ושלחן וכו'. והוא הדפן פוס של פרקים: (ט) מצמידין וכו'. דאין פגין וסתירה בכלים; ולא גזרו פניה שמא יתקע כמו לעיל בסעיף א גבי חגיות כגש ציר מן הצד, משום מניעת (יא) שמחת יום טוב(ב) [הג"ר א: (י) אותם ביום טוב, מהסתם משמע, דאפלו נתפרקו מבעוד יום נפי שרי: (יא) והוא שלא יתקע. פרוש, (יב) בחזק(י)

באר הלכה

פתח, אבל אם יש שם פתח משממש דרך הפתח; ופנש ביחיוסף דהניגו אם יכול להשתמש על-ידי חלון שבמגדול, אף-על-פי שהוא משממש בדרך השמש דרך שם ולא יסלק ויחור, אכן מדהשמיטו הפוסקים ולא הביאונה, שטע מנה דסבידא לה דלא קמא לן כירושלמי טזה ובכל גוגי מסר. וצין באליה וכה שכתב הית"י"סוף לא ראה לספר צבותיהקדש להנשכ"א דהרשב"א העתיקו שם לדינא, וגם דסתמא פרושו, דהא עקר השעם שלא למנע משמחת יום טוב, ואס"פן פתח שפשוט להשתמש על-ידי חלון או פתח, אסור, עד כאן. והביית"י"סוף העתיק עוד דין אחד בשם הרשב"א, דהנהגה להתזיר כל-צרכו אסור, וגם כזה כסב דלא קמא לן כן לדינא. והנה מצאתי בספר העשור שגם הוא העתיק להירושלמי הנה, אכן מצאתי בו דברי סדש שהעתיק הירושלמי באופן אחר משה שהוא בבית"י"סוף, והביית"י"סוף העתיק הירושלמי כמו שהוא לפנינו המימרא דרבי אהא קדם רבי יוסי דרבי בון, והעשור העתיק בהפוך זה לשונו: ירושלמי, אמר רבי יוסי דרבי בון: קשיו שם פתח, אבל אם יש שם פתח משממש דרך הפתח, ואמר רבי אהא: מחזיר הוא ובלבד שלא יחזיר כל-צרכו, עד כאן לשון העשור. ומשמע דרבי אהא סובר אפלו קשיו שם פתח מתר להתזיר מקצתו, ומפילא פשאין שם פתח מתר להתזיר אפלו כל-צרכו, כדעת הביית"י"סוף. וגם בדברי הצב"ת"ר הקנש, לצניעות דעמי אפ"ש לומר דהוא סובר לדינא מהביית"י"סוף ולא באליה וכה, דנה לשונו בשאר א דין יב: מסלקין תריס חליות וכו', פשה דברים אמורים שאין שם פתח, אבל יש שם פתח משממש דרך הפתח, והשאין להם ציר כל עקר, ואפלו כשיש להן ציר ואין להם ציר מן הצד, ואפלו מחזיר כל-צרכו מתר ובלבד שלא יתקע, ואם תקע חרי זה מלאכה גמורה וכו'; ויש להסתפק בכונתו מאי דקאמר ויכשאין להם וכו', אי קאי איש להם פתח דאפלו כזה מתר להתזיר כל-צרכו כשאין להם ציר מן הצד, ולפי זה הירושלמי שהחמיר פשוט להם פתח הוא ונקא כשיש להם ציר מן הצד [ואם כן מה דאקרינן כגטרי דידן כשיש להם ציר מן הצד ובדאי אפלו אין להם פתח, מהסתם ולא חלק הינו לענין להתזיר כל-צרכו אבל דקצתו יתה מתר], אבל כשהציר באמצע או אין לו ציר כלל מתר להתזיר כל-צרכו אף פניה, ויבדע הביית"י"סוף, או אפ"ש דמה שקאמר בצב"ת"ר הקנש ויכשאין להם ציר וכו' הוא דין פגני עצמו וקאי על עקר דידן וכשאין שם פתח, ולפי זה כשיש להם פתח אסור לתזיר כל-צרכו אפלו הציר באמצע, אבל לפי זה דברי הירושלמי קשה להבין: לפי דעת הצב"ת"ר הקנש דמתיר בשאין להם פתח אפלו להתזיר כל-צרכו, במאי מרי רבי אחא מתחלה דקאמר שמתיר ובלבד שלא יחזיר כל-צרכו, דאי מרי כשיש להם פתח, הנה לו לקב"ע דברי רבי אהא כתר רבי יוסי: ואילי דקאמ"ר הרשב"א גורס כירושלמי כגוסת העשור דברי רבי אהא כתר רבי יוסי. היוצא מהדבר, דכשאין להם פתח, כדאי מתר להתזיר כל-צרכו כשיש להם ציר באמצע, בין לפי דברי העשור בין לפי דברי הרשב"א וקדעת הביית"י"סוף לדינא, וכשיש להם פתח, לפי דברי העשור אין מתר להתזיר רק במקצתו, ודעת הרשב"א כזה צריך עיון ככונתו וכו', דאפ"ש דגם הוא סובר כהעשור, או שהוא סובר דלשון הציר באמצע מתר להתזיר כל-צרכו אפלו כשיש להם פתח: * ומחזירין אותם ביום טוב. ונקא אם הוא צריך ובים, אבל אם הוא לצרכו בלבד או לצרכו יחיד אסור אפלו פתחין ששומעין מבחוץ [ב"ח וא"ד]: * אסור, גזרה שמא יתקע. משמע דבאמצע

שער הציון

(2) גפנא, וכפרש תרי"ף ור"א"ש, דלפי דבריהם אסור בפניה להתזיר אפלו אם הוא גססין צרך רבים, שלוקחין הפאין בביתו, דשם לויא חיש גנבה אפלו אם ישאר פתוח, ועין בט"ז שכתב דלדעת רש"י מתר כזה, ועין באליה וכה שכתב דלדינא יש להתמיר, שכל הפוסקים העתיקו השעם כר"י ור"א"ש: (2) גמרא: (ד) אבל לסלק מתר אפלו אם הוא רק צרך יחיד [רש"י וט"ז]. והנה מדברי רש"י משמע לבאורה דבכלי הבתים אפלו אסור מדרבנן משום קתינה, דאפ"ש דרש"י מרי כסתם תבות לסלק ולחומן, שאין פתח שם דבר שהוא צרך יום טוב: (ה) מפרש הט"ז וסמנ"א אבדחם כפי מה שהגיה בנח"ב סיים משמע דנקא כשהוא רק חור אחד, אבל אם יש לו חור מלמעלה דהפן וכן כנגדו למטה, אף שהוא באמצע הדפן דינו כמו שיש לו צירים מן הצד, וכן משמע מהג"ר, אכן במא"י איתא דקאמצע אפלו יש לו חור מלמעלה ולמטה גססין מסר דלא נקרא זה מן הצד: (ו) צבותיהקדש, והעתיקו האליה וכה, ועין בבאור תל"כ(א) (f) צבותיהקדש, והעתיקו האליה וכה: (D) בית"י"סוף: (B) הנה אף דכפארי איתא שתי דעות אם מתר לסלק כשיש להם צירים מן הצד, טורפול כרע"ב משמע דמפר, וכן מוכח בבאור הג"ר א: (י) דלא שפ"ד שחשא דשמת וקעקע רק פלהחזיר: (יא) מה שאין פן לעיל גבי ציר מן הצד להתזיר, אין שפ"ד מניעת שמחת יום טוב: (יב) ועין בבאור הג"ר א דסתם הדפן שרי, וכלי העשוי על-ידי שר"י"ף אם מתר להקדו בחזק על דו או לא, עין בסימן ע"ג בשער הציון שם דלדעת המגן אברהם שם נחשב זה כמו תקיעה ומפילא אסור זה גם ביום טוב, ולדעת הט"ז שם והוא רק דבפגן ממילא תבא שרי משום שמחת יום טוב, ועין שם בשער הציון דלפ"ש כהפגן אבתי(8):

הלכות יום טוב סימן תקיט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק א]

אָבֵל תְּגִיחַ הַמֶּקֶדְרִין לְפָרֶקַע יֵשׁ בָּהֶן בְּגֵן וּסְתִינְהָּ.

2) ואפילו בשדעתו לבנות ולפרק באותו היום אסור. ומדין זה הוכיח הגר"שז איערבך (ששי"ב פכ"ד הע"ב) שאיסור בנין וסתירה בשבת הוא גם באופן שבונה ומפרק באותו היום, ואפילו באהל ארעי אסור.

[משנ"ב ס"ק ב]

וְכִדְלִיעִיל בְּסִימָן תְּקִיז וְסִימָן שֶׁבֶן, עֵינָן שְׂבִיבָּ.

3) דיני הזכרת המקח בשבת ופרטיו התבאר בשו"ע שם (סי' שכ"ג) שכתב שמוטר לומר להננותי' תן לי ארבע ביצים או המישה רימונים; אבל אסור לומר 'בעד כך וכך מעות'; וכן לא יאמר 'תן לי מדה פלונית', וכן לא יעשה עמו חשבון הכולל את כל מה שלקח ממנו בעבר. ודעת הרמ"א שהאיסור לומר 'בעד כך וכך מעות' הוא רק באופן שמוחשב גם את חיוביו הקודמים, שאומר 'תן לי בכך וכך מעות ואחיה חייב לך כך וכך', וכן האיסור לומר 'תן לי מדה פלונית' הוא רק באופן שמוחשב גם את כלל חיוביו.

וביאר הרמ"א שם, שלא היקל להזכיר דמים אלא בדבר שמקחו ידוע, כיון שאין מזכיר את הדמים אלא לסימן בעלמא שידע כמה לתת לו, וראה מה שכתבנו שם (סי"ג) עוד פרטים בזה. וכתב המשנ"ב שם (סי"ב) שראוי ונכון מאד להחמיר שלא להזכיר שם מדה או דמים, ובפרט שיכול לעשות בהיתור שיאמר לו 'מלא כלי זה ולמחר נמודד אותו'.

[משנ"ב ס"ק ג]

וְאֵינִי נִרְצָה כְּבֹנֶה בְּלִי-בְרָךְ.

4) מבואר מדבריו, שאם היתה זו מלאכה גמורה דאורייתא לא היינו מתירים משום סופו [דהיינו שאם לא נתיר לו להחזיר לא ירצה לפתוח], וכן כתב המג"א (סי' תצ"ו ס"ק י"ח) לענין הפשטת הבהמה ששהטה ביום טוב, שצריך לבדוקה קודם שיפשיטנה שמא תמצא טריפה וידיה אסור לו להפשיטה, ולא התירו סופו משום תחילתו כיון שהוא איסור דאורייתא.

[משנ"ב ס"ק ז]

אָבֵל בְּשִׂאֵין לוֹ צִיד בְּלִי עֶקֶר לֹא נִדְרוּ בְּלִילֵי.

5) חזקא בכלים, אבל באהל ממש, כתב לקמן (סי' תרכ"ו ס"ק ב) לענין גג של סוכה שאינו מחובר בצירים כלל, שמוטר לפותחו ביום טוב רק על ידי נכרי (שונה הלכות).

[משנ"ב ס"ק ט]

מִשּׁוּם מְנִיעַת שְׂמֵחַת יוֹם-טוֹב.

6) אכן השו"ע הרב (סי"ה בהג"ה) כתב טעם אחר, שבודלת שיש לה צירים למעלה ולמטה, קרוב הדבר שיבוא לתקוע מפני הצירים המחברים לדלת, מה שאין כן באן שאין קרוב הדבר כל כך שיבוא לתקוע ולכן לא אסרו בזה.

[משנ"ב ס"ק יא]

פְּרוֹשׁ, בְּחֻקֵּי.

7) ובטעם הדבר שלא גזרו שמא יתקע בחזק ביון שבכל השנה תוקע בחזק, ביאר השו"ע הרב (סי"ה) לפי שיום טוב קל מושבת ולכן לא גזרו בו כל כך.

[שעה"צ ס"ק יב]

דְּלִמְעֻשָׁה נִכְחַן לְהַחְמִיר בְּהַפְגֵּן אֲבֵרָתָם.

8) ובדבר שאינו מתקיים כמו הברגת בלוני הגז לסיפולוקסי' [מיכל להכנת מי סודדן שמכניסים אותם ומוציאים מיד, כתב בשו"ת שבט הלוי (חי"ט סי' קכו אות ב) שלפי דברי המג"א (סי' שי"ג ס"ק יב) אין בזה ביום טוב איסור של בנין בכלים, וכל דבריו להחמיר לא נאמרו אלא ברגל הכוס [שרוי"ף] ומשום שהוא דבר המתקיים [אכן בשבת יש להחמיר]. וכן כתב בשו"ת אור לציון (חי"ג פכ"א תשובה ה) שמוטר לחבר את ראש הילוקסי' [תאורה על ידי גז] למיכל הגז, כיון שאין תיקון כלי בדבר שדרכו לפרק ולהחזירו וגם אינו תקוע בחזק.

